

Nr 198.

Av herr **Kloo**, om visst tillägg till 3 § lagen angående sparbanker.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 398 föregående år föreslås vissa ändringar av lagen den 29 juli 1892 angående sparbanker och däri, bland annat, att § 3 skulle i sista stycket erhålla följande lydelse: »Sparbank må ej, utan särskilt tillstånd, å annan ort än där styrelsen har sitt säte utöva verksamhet vid avdelningskontor, som inrättats efter ingången av mars månad 1920. Tillstånd, varom nu är sagt, sökes hos Konungens befallningshavande i det län, inom vilket avdelningskontoret är beläget eller är avsett att inrättas.»

Orsakerna till detta lagförslags tillkomst angiver Kungl. Maj:t, åberopande de av Kungl. Maj:t i denna fråga särskilt tillsatta sakkunnigas utlåtande, vara att: »kontor förlägges ofta långt utanför bankens egentliga verksamhetsområde» och »därtill kommer, att tillkomsten inom landet av bankkontor till alltför stort antal måste anses medföra skada för det allmänna, dels emedan omkostnaderna för kapitalets uppsamling därigenom stegras, utöver vad som är förenligt med god nationell ekonomi, dels enär övertaliga bankkontor i orterna lätt leda till en osund inbördes tävlan om kunder samt till en osund in- och utlåningspolitik över huvud. — — —

Nytt avdelningskontor bör icke få upprättas, utan att tillstånd därtill vunnits, och bör för sådant tillstånd förutsättningen vara, att kontoret kan anses bliva nyttigt för det allmänna.»

Häremot är nu intet att anmärka, men så göra de sakkunniga, och därmed också Kungl. Maj:t, utan någon som helst motivering ett tillägg så lydande: »De sakkunniga utgå därvid från, att begreppet avdelningskontor skall omfatta jämväl sparbankskommittéer och filialer.»

Bankoutskottet hemställde om bifall till Kungl. Maj:ts förslag utan annan ändring i detta, än att *mars* ändrades till *maj*. Utskottets hemställan bifölls därpå av bägge kamrarna.

Nu nämnes visserligen i själva lagtexten intet om sparbankskommittéer, men då det i motiveringen uttryckligen säges ifrån, att dessa skola anses lika med avdelningskontor och filialkontor, kommer antagligen Kungl. Maj:ts befallningshavande i de olika länen att behandla alla ansökningar om inrättande av sparbankskommittéer som om det vore ansökningar om avdelnings- och filialkontor, och torde det bli hart när omöjligt att få sådana kommittéer till stånd. Dylika fall hava också redan förekommit.

Jag anser vederbörande sakkunniga icke torde hava tillräckligt utrett vad som innefattas i benämningen *sparbankskommitté*.

I sin ovan anförda motivering framhålla de sakkunniga trenne synpunkter, som huvudsakligen varit bestämmande för deras betänkligheter mot sparbankernas filialbildningar, nämligen: 1. att dessa förläggas ofta utom bankens egentliga verksamhetsområde; 2. att omkostnaderna för kapitalets uppsamling stegras genom filialers anordnande; och slutligen 3. att övertaliga bankkontor i orterna leda till en osund in- och utlåningspolitik över huvud.

Nu är det dock så, att sparbankskommittéer knappast eller i mycket ringa grad drabbas av dessa betänkligheter. Första punkten kan jag besvara med att då, enligt vad jag har mig bekant, endast de i länen inrättade allmänna sparbankerna bildat s. k. sparbankskommittéer, icke en enda förlagts utom respektive län. Om således en sparbankskommitté inrättas av en *länssparbank*, inom det län, där denna har sitt verksamhetsområde, torde det väl vara otvivelaktigt att även kommittén ligger inom sparbankens verksamhetsområde. Detta anser jag också vara fullt riktigt, och någon förläggning av sparbankskommittéer utom det län, där bankens huvudkontor har sitt säte, bör av helt naturliga skäl icke få förekomma.

Går jag så till punkt 2, som rör kostnadsfrågan, så kan den besvaras med att omkostnaderna för en sparbankskommitté bär denna så att säga själv. Kommitténs arbete skötes helt av därtill särskilt utsedda kommitterade, och åtaga sig dessa detta uppdrag som ett vanligt kommunalt förtroendeuppdrag utan någon ersättning, och kostnader för lokal m. m. ersättas av bankens huvudkontor med $\frac{1}{2}$ % av insättarnes behållning i kommittén vid årsskiftet. Så äro nämligen bestämmelserna för ovan nämnda sparbankskommittéer. Härmed anser jag denna punkt vara fullt gendriven.

Vad så till sist beträffar 3 punkten av de sakkunnigas här i många fall berättigade kritik av en osund in- och utlåningspolitik, vilken givetvis icke kan vara det allmänna till gagn, träffar ej heller denna de här omtalade sparbankskommittéerna. Dessa bedriva nämligen icke vad man här menar med in- och utlåningspolitik. Kommittéerna få endast mottaga insättarnas medel som omedelbart därpå insändas till dess huvudkontor samt vid uppsägning av medeln återlämna dem till respektive insättare. Och vad utlåning beträffar, hava dessa kommittéer icke därmed att skaffa annat än som ett slags förmedlare vid förekommande låncansökningar från kommitténs ort.

Ser man denna sak från rent nationalekonomisk synpunkt, och detta är otvivelaktigt riksdagens skyldighet, så kan man väl knappast tala om, att ökade tillfällen för småfolket i landet att få möjligen uppkomna sparslantar tillvaratagna för att sedermera hava dem åter tillgängliga vid behov, icke skulle vara för det allmänna nyttigt och gagneligt. Flera andra folk hava, i motsats till det svenska, — isynnerhet fransmännen — länge insett att alla möjliga tillfällen böra beredas till sparsamhet i de jämförelsevis goda tiderna för att vara de sparsamma till gagn vid inträffad sjukdom och vid deras ålderdom. Då tycker man det nästan låter som ironi, när vi svenskar fråga, och det helt officiellt: »Kan det vara för det allmänna nyttigt» att det gives folket ökat tillfälle till sparsamhet, och det även om det nästan ingenting kostar?

Många av de gamla landsbygdssparbankerna hava icke sina kontor öppna oftare än 1 à 2 gånger i månaden, och man kan i regel säga, utan att vara orättvis mot dem, att många av dem inte göra mycket till för att, så att säga, driva folket till sparsamhet. Det förhåller sig i regel så, att personer som komma med sina insättningar äro välkomna och därmed punkt. Sparbankskommittéerna äro däremot så inrättade, eller böra vara så inrättade, att de vid arbetsplatser och dylika ställen, ofta med sina kommitterade som mellanhänder, tjänstgöra som uppsamlare av småfolkets sparslantar vid passande tillfällen, såsom t. ex. vid avlöningar m. m.

Av vad här i korthet anförts torde framgå, att s. k. sparbankskommittéer, som icke få drivas som affärsmässigt öppna bankkontor med avlönad personal, icke böra förväxlas med sparbankers filial- och avdelningskontor. För att nå detta mål lär det väl dock, ehuru i berörda lagtext icke sparbankskommittéer äro nämnda, vara nödvändigt att ett tillägg göres till ovannämnda § 3 som fullt tydligt angiver, att sparbankskommittéer med de av mig här angivna kvalifikationer, icke innefattas i be-

nämningen avdelningskontor, alldenstund 1920 års riksdags beslut grundar sig på en motivering, där sparbankskommittéer sägas innefattas i detta lagrum.

Jag får därför vördsamt föreslå,

att riksdagen beslutar det till lagen den 29 juli 1892 angående sparbanker § 3 göres följande tillägg:
S. k. sparbankskommittéer inbegripas icke under benämningen avdelningskontor.

Stockholm den 21 januari 1921.

Oskar Kloo.
